

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ШОСТКИНСЬКИЙ ІНСТИТУТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету

денної форми навчання

_____ Проценко О.М.

« _____ » _____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ВВЕДЕННЯ В МЕНЕДЖМЕНТ»

напрямок підготовки 6.073 «Менеджмент»

інститут, факультет: Шосткинський інститут СумДУ, ЦЗДФН

Погоджено:

Начальник навчально-методичного відділу _____ Полончук В.О.

Шостка – 2016 р.

Робоча програма з Введення в менеджмент для студентів
за напрямом підготовки – 6.073 «Менеджмент»
«__» _____ 2016 року – 11 с.

Розробник: Прожога І.В., к.е.н., ст. викладач кафедри економіки та управління.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки та управління

Протокол від “__” _____ 2016 року № ____

Зав. кафедри економіки та управління _____ (Прожога І.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“__” _____ 2016 року

Шостка, 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – денна форма: 5	Напрямок підготовки 6.073 «Менеджмент»	Цикл професійної та практичної підготовки	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: ОДЗ		Семестр	
Загальна кількість годин – денна форма: -150 год.		1-й	4-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4/5год. самостійної роботи студента – 4,9 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	48 год.	-
		Практичні, семінарські	
		24 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		78 год.	-
		Індивідуальні завдання:	
		-	-
Вид контролю:			
д/залік	-		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 92,3 % (72 год / 78 год).

для заочної форми навчання –

1. ЦІЛІ І ЗАДАЧІ ДИСЦИПЛІНИ

(ІІ МІСЦЕ В УЧБОВОМУ ПРОЦЕСІ ТА РОЛЬ В ПІДГОТОВЦІ СПЕЦІАЛІСТА)

1.1 Цілі і задачі викладання дисципліни

Метою викладання дисципліни «*Менеджмент*» є формування у студентів комплексу знань про загальні принципи, методи та функції управління підприємствами різних форм власності та галузей, необхідних для практичної роботи менеджера, і допомогти їм опанувати знання наукових основ управління організацією, формувати в них сучасний підхід до розв'язання як технічних, так і соціально-економічних проблем, а також набути вмінь і деяких навичок створення умов для творчої та ефективної роботи людей у трудовому колективі.

Основна задача вивчення дисципліни полягає в набутті комплексу знань щодо вибору нових форм і методів управління при створенні цілісної, ефективної та гнучкої системи управління організацією в умовах постійно змінюваного середовища.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- основи теорії менеджменту: сутність, роль та методичні основи менеджменту, закони та принципи менеджменту, еволюційний розвиток теорії та практики менеджменту;

- зміст існування організацій, склад елементів та їх взаємозв'язки, а також діяльність в умовах навколишнього середовища;

- процесів, методів менеджменту.

уміти: чітко визначати місію та цілі підприємства, раціонально використовувати ресурси підприємства з застосуванням принципів, функцій, і методів управління, розрізняти та вміти збудувати різні типи структур управління, приймати рішення.

1.2 Перелік основних забезпечувальних дисциплін.

1.2.1 Основні теоретичні положення дисципліни «Менеджмент» вивчаються студентами в комплексі з такими дисциплінами, як «Соціологія», «Основи економічної теорії», «Основи психології», «Економіка підприємства»

2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Лекції

№ п/п	Назва теми	Обсяг годин	Література
1.	<i>Введення в менеджмент.</i> Мета та завдання дисципліни, її структура та методичні рекомендації щодо вивчення. Поняття "управління" та "менеджмент". Управління як сфера наукової діяльності, як функція та процес (підходи до менеджменту). Школи менеджменту.	2	1.с.9-27 3.с.6-26
2.	<i>Історія розвитку менеджменту. Основні принципи.</i> <i>Визначення поняття і класифікація організацій</i> Організація, її параметри. Класифікація організацій. Формальна та неформальна організації. Основні змінні організації: цілі, структура, завдання, люди. Залежність організацій від зовнішнього та внутрішнього середовища.	2	1.с.60-88 3.с.27-35
3	<i>Організація як об'єкт управління.</i> Організація управлінської діяльності на рівні підприємства.	2	1.с.46-121 2.с.171-225, с.246-270, с.291-321 3.с.35-121
4	<i>Функціональний склад системи управління:</i> Загальна характеристика та класифікація функцій менеджменту. Зміст функції планування. Методи організаційного планування. Зміст функції організації. Поняття мотивації та її зміст. Мотиваційні теорії. Поняття і зміст контролю. Види контролю. Процес контролю та техніка його проведення.	2	
5	<i>Функції планування.</i>	1	1.с.46-121 2.с.171-225, с.246-270, с.291-321 3.с.35-121
6	<i>Функції організаційної діяльності.</i>	1	
7	<i>Функції мотивування.</i>	1	
8	<i>Функції контролю та регулювання.</i>	1	
9	<i>Принципи менеджменту.</i> Поняття й еволюція принципів управління. Головні принципи менеджменту. Методологічний підхід до вироблення принципів управління. Сутність та класифікація методів менеджменту. Економічні методи менеджменту. Організаційно-розпорядчі (адміністративні) методи менеджменту: організаційне регламентування, організаційне нормування, організаційно-методичне інструктування, методи розпорядчого впливу в управлінні виробництвом.	2	1.с.27-46 3.с.121-136
10	<i>Методи менеджменту.</i> Економічні методи. Організаційно-розпорядчі (адміністративні) методи. Соціально-психологічні методи.	2	1.с.46-121 2.с.171-225, с.246-270, с.291-321 3.с.35-121
	Всього за 1 модуль	16	
	2 модуль		
11	<i>Організаційні структури. Порядок їх побудови.</i> Загальні поняття організаційної структури: бюрократична та адаптивна структури. Види бюрократичних структур: лінійна структура. Лінійно-штабна структура. Функціональні структури. Лінійно-функціональна структура. Адаптивна структура:	4	3. 51-96 1. 62-74

	програмно-цільова та матрична структура. Дивізійна структура. Централізація та децентралізація		
12	<i>Процес прийняття та реалізації управлінських рішень.</i> Природа, сутність та класифікація рішень у сфері менеджменту. Умови прийняття управлінських рішень. Технологія розробки рішень.	4	1.с.181-201 2.с.428-450 3. с.142-157
13	<i>Моделі та методи прийняття управлінських рішень.</i> Механізм оптимізації рішень. Модель. Причини використання моделей. Види моделей. Способи моделювання. Методи моделювання та прогнозування: платіжна матриця, дерево рішень, методи прогнозування.	4	1.с.181-201 2.с.428-450 3. с.142-157
14	<i>Комунікації в менеджменті. Управління конфліктами та стресами.</i> Поняття і загальна характеристика комунікацій. Інформація, її види та роль у менеджменті. Комунікаційний процес. Удосконалення між особових комунікацій. Поняття конфлікту в менеджменті та стресу	2	1.с.134-151 3.с.136-142
15	<i>Конфлікти в організації. Переміни та стреси.</i> Поняття конфлікту. Основні типи конфлікту. Причини конфлікту. Основні способи управління конфліктною ситуацією. Переміни та стреси.	4	1.с. 2.с. 3.с.
16	<i>Форми влади. Керівництво та лідерство.</i> Сутність, поняття категорій «лідерство», «вплив», «влада». Форми влади. Стили керівництва. Огляд теорій поведінкового характеру. Ситуаційні підходи до ефективного лідерства. Адаптивне керівництво.	4	1.с.151-181 3.с.176-193
17	<i>Етика бізнесу.</i> Сутність соціальної та юридичної відповідальності. Етика бізнесу та її роль у розвитку менеджменту	2	2. с.121-131
18	<i>Управління трудовим колективом.</i> Людина та її місце в колективі. Взаємодія людини і організаційного оточення. Сутність, види та характеристика колективів. Формальні та неформальні групи. Чинники, що впливають на ефективність роботи групи.	4	7.с.252-305
19	<i>Управління трудовими ресурсами.</i> Етапи управління трудовими ресурсами. Планування потреби в трудових ресурсах. Навчання та підвищення кваліфікації. Мотивація персоналу.	2	4. с.141-147
20	Самоменеджмент.	3	
21	Розвиток особистого менеджменту.	3	
22	Ефективність менеджменту.	2	
ВСЬОГО за 2 модуль		32	
ВСЬОГО 1 семестр, годин		48	

2.2 ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ заняття	Тема занять	Обсяг годин	
1 семестр			
1.	Введення в менеджмент.	1	
2	Історія розвитку менеджменту. Основні принципи.	1	
3	Організація як об'єкт управління.	1	
4	Функціональний склад системи управління.	1	
5	Функції планування.	1	
6	Функції організаційної діяльності.	1	
7	Функції мотивування.	1	
8	Функції контролю та регулювання.	1	
9	Принципи менеджменту.	1	

10	Методи менеджменту.	1	
11	Організаційні структури. Порядок їх побудови.	1	
12	Процес прийняття та реалізації управлінських рішень.	1	
13	Моделі та методи прийняття управлінських рішень.	1	
14	Комунікації в менеджменті. Управління конфліктами та стресами.	1	
15	Конфлікти в організації. Переміни та стреси.	1	
16	Форми влади. Керівництво та лідерство.	2	
17	Етика бізнесу.	1	
18	Управління трудовим колективом.	1	
19	Управління трудовими ресурсами.	1	
20	Самоменеджмент.	1	
21	Розвиток особистого менеджменту.	2	
22	Ефективність менеджменту.	1	
ВСЬОГО за 1 семестр		24	

2.3 САМОСТІЙНА РОБОТА студента

№ за- нят-тя	Тема заняття	Обсяг годин	
1 семестр			
1.	Введення в менеджмент.	2	
2	Історія розвитку менеджменту. Основні принципи.	2	
3	Організація як об'єкт управління.	2	
4	Функціональний склад системи управління.	2	
5	Функції планування.	3	
6	Функції організаційної діяльності.	3	
7	Функції мотивування.	3	
8	Функції контролю та регулювання.	3	
9	Принципи менеджменту.	4	
10	Методи менеджменту.	4	
11	Організаційні структури. Порядок їх побудови.	4	
12	Процес прийняття та реалізації управлінських рішень.	4	
13	Моделі та методи прийняття управлінських рішень.	4	
14	Комунікації в менеджменті. Управління конфліктами та стресами.	1	
15	Конфлікти в організації. Переміни та стреси.	4	
16	Форми влади. Керівництво та лідерство.	4	
17	Етика бізнесу.	4	
18	Управління трудовим колективом.	4	
19	Управління трудовими ресурсами.	2	
20	Самоменеджмент.	3	
21	Розвиток особистого менеджменту.	4	
22	Ефективність менеджменту.	4	
ВСЬОГО за 1 семестр, год		78	

2.4 Курсовий проект – не передбачається

2.5 Обов'язкові домашні завдання – передбачається у 1 семестрі

2.6 МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції: викладення теоретичного матеріалу, оглядові лекції з використанням опорного конспекту.

Практичні заняття: розв'язання типових завдань, тести для виявлення ступеня оволодіння студентами необхідними теоретичними положеннями.

2.7 Методи контролю

Тестування, співбесіда з проблемних питань, вирішення ситуаційних завдань, виконання практичних творчих завдань з питань організації та розвитку бізнесу, розв'язання задач, захист курсової роботи.

2.8. Розподіл балів, які отримують студенти Поточний модульний контроль (для денної форми навчання)

Поточне тестування та самостійна робота																		
Змістовий модуль №1												Змістовий модуль № 2						Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	A1	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	A2	
3	3	3	3	3	3	3	3	6	3	3	3	3	3	3	3	3	6	100

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів, A1, A2– атестація за модулями.

Шкала оцінювання: національна та ECTS (для денної форми навчання)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи наведено у регламенті.

ЛІТЕРАТУРА

А. Основна навчальна література

№ п/п	Назва навчальної літератури	Вид	Наявність примірників
1.	Гірняк О.І., Лазановський П.П. Менеджмент: теоретичні основи та практикум – Навчальний посібник –К.: «магнолія плюс», Львів, Новий світ-2000», 2003 – 336с.	Навч.посібник	5
2.	Мамчук І.В., Пригара І.В. Конспект лекцій з курсу «Основи менеджменту та маркетингу» Суми: Вид-во СумДУ, 2008-	КЛ	21

	162с.		
3.	Балацький О.Ф., Теліженко О.М. Менеджмент для бакалаврів: Підручник: у 2-х т. Т.2. - Суми : Університетська книга, 2009	Підручник	10

Б. Додаткова рекомендована література

4	Подсолонко, О. А. Менеджмент: Теорія та практика / О. А. Подсолонко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 370 с.	Підручник	5
5	Гірняк, О. М. Менеджмент: Теоретичні основи і практикум: Навчальний посібник / О. М. Гірняк, П. Лазановський. – К. : Магнолія плюс, 2003. – 336 с.	Навчальний посібник	5
6	Крамаренко В.І. «Менеджмент» К.: ЦУЛ, 2003	Навчальний посібник	4
7	Інтернет-сайти http://www.i2.com.ua – бібліотека інтелектуальні системи прогнозування: фінанси, валюта, економіка, маркетинг, менеджмент, цінні папери, біржі http://www.profibook.com.ua – ділова література з економіки, менеджменту, реклами, маркетингу, управління персоналом, психології бізнесу, інформаційних технологій, і т.д.		

Розробник програми _____ І.В.Прожога

Завідувач кафедри _____ І.В.Прожога

"__" _____ 2016 р.

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Розкрийте сутність терміна «Менеджмент» і вкажіть його відмінність від терміна «управління».
2. Охарактеризуйте понятійний апарат менеджменту.
3. Дайте визначення об'єкту, суб'єкту, предмету менеджменту як науки.
4. Що зумовило виникнення менеджменту як науки?
5. Охарактеризуйте основні етапи розвитку менеджменту та обґрунтуйте послідовність їх виникнення.
6. В чому роль і сутність організаційної культури.
7. Охарактеризуйте фактори внутрішнього середовища організації та розкрити взаємозв'язок між ними.
8. Розкрийте особливості впливу факторів зовнішнього середовища на організацію.
9. Охарактеризуйте сутність, роль і завдання планування як виду управлінської діяльності.
10. Дайте визначення функції організації. В яких випадках використовують цей термін?
11. В чому полягає ціль функції «організації»?
12. Що представляє структура організації?
13. Охарактеризуйте елементи організаційної структури управління.
14. Дайте характеристику процесу побудови організації.
15. У чому полягає сутність механізму мотивації на засадах врахування потреб?
16. Охарактеризуйте і зіставте процесуальні і змістовні теорії мотивації.
17. Що спільного і відмінного в теоріях потреб А. Маслоу та К. Альдерфера?
18. З яких елементів складається процес мотивації?
19. Які існують етапи процесу контролю?
20. В чому полягає сутність та основне призначення управлінських рішень?
21. За якими ознаками можна класифікувати управлінські рішення?
22. Охарактеризуйте сутність і роль лідерства в системі управління організацією.
23. Розкрийте сутність керівництва як об'єднувальної функції менеджменту.
24. Які існують форми влади, їх переваги і недоліки?
25. Які існують методи подолання організаційних конфліктів?
26. Охарактеризуйте процес управління конфліктами.
27. Які показники визначають ефективність системи менеджменту?
28. Розкрийте поняття «ефективність управління».

Регламент модульно-рейтингової системи контролю і оцінювання з дисципліни «Введення в менеджмент»

1 Структура навчальної дисципліни: загальний обсяг 150 год/5,0 кред; Лк. – 48 год/24;

Пр. – 24 год/12; дск. ОДЗ

2 Організація навчального процесу: семестрів викладання – 1; модульних циклів – 2

3 Шкала оцінювання з навчальної дисципліни: R = 100 балів,
з них

40 балів – ДСК

60 балів – рейтингові бали за 2 модульні цикли.

4 Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:

Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:

а) *робота на аудиторних заняттях:*

- лекції: 0 балів;

- практичні заняття: 0 балів.

б) *виконання завдань на практичних заняттях (та ІРС):* тестування, письмове опитування питань, винесених на СРС:

- робота на практичному занятті (або усне, письмове опитування, доповнення, дискусія, розв'язання задач) - 16 пр.х 3 бал/пр. = 48 балів;

- складання комплексних письмових модулів (КПМ): 2 x 6 = (12) балів.

Всього: 16 пр.х 3 балів/пр. = 48 балів + 12 балів

Загалом: **60 балів.**

в) *ДСК – 40 балів:*

(теоретичне завдання (2 питання) або тестування (при позитивному оцінюванні) – від 12 до 20 балів);

г) *розв'язання задачі – 20 балів;*

е) *заохочувальні рейтингові бали – максимально 10 балів:*

0,5 бали - за систематичну продуктивну активність під час проведення аудиторних занять;

1 бал - за виконання завдань підвищеної складності, або за виконання аналітичних оглядів за тематикою навчальної дисципліни чи споріднених дисциплін (конкретне значення визначає викладач);

5 балів - за участь у предметній олімпіаді чи конкурсі;

10 балів - за написання та публікацію наукової роботи (стаття у фаховому журналі або матеріали чи тези доповідей на конференції).

5. Підсумок рейтингових балів за мод. циклом (при позитивному оцінюванні):

1-ий модульний цикл: (8 лк., 8 пр. занять; мод. контроль) – 30-50 балів.

2-ий модульний цикл: (8 лк., 8 пр. занять; мод. контроль) – 30-50 балів.

Курсова робота - 60 – 100 балів

6. Умови ліквідації заборгованості з поточної роботи: перескладання підсумкового модульного контролю студентами, які отримали рейтинговий бал за модульний цикл, що відповідає незадовільній оцінці (менше зазначеної в п. 5), проводиться не пізніше двох тижнів після атестаційного, позитивні оцінки з модульного циклу в цілому та його складових не підвищуються.

7. ІРС за розкладом занять використовуються для виконання індивідуальних завдань студентами (в тому числі за призначенням викладача) та робіт за п. 4 та п. 6.